

Dekanát FF UKF
Štefánikova 67
94 901 Nitra

POSUDEK HABILITAČNÍ PRÁCE

Téma: *MYTOLOGICKÉ KOŘENY STŘEDOVĚKÉ LEGENDY O MELUZÍNĚ. Transformace archetypálního tematického algoritmu o unikající nadpřirozené ženě ve středověkém diskurzu*

1

Autor: Mgr. Nikola Danišová-Bartošková, Ph.D.

Oponent: doc. dott. Giuseppe Maiello, Ph.D. et Ph.D.

Datum: 9. května 2025

Monografie Nikoly Danišové-Bartoškové představuje ambiciózní akademický projekt, který překračuje hranice tradiční folkloristiky a otevírá nové perspektivy ve zkoumání středověkých legend. Autorka se zaměřuje na postavu Meluzíny, hadí víly spojované s evropskými šlechtickými rody, a prostřednictvím interdisciplinárního přístupu odhaluje její mytologické kořeny. Práce nejen zaplňuje mezeru v slovenském akademickém diskurzu, ale přináší také inovativní metodologii, která kombinuje sémiotiku, archeologii a globální komparatistiku.

Autorka prokazuje výjimečnou schopnost propojit rozmanité disciplíny: folkloristiku, mytologii, literární vědu a kulturní antropologii. Systematická klasifikace tematického algoritmu na varianty A (*Uražená tajemná hospodyně*) a

B (*Koupající se panny-zvířata*) vychází z mezinárodních katalogů (Aarne-Thompson-Uther, Christiansen) a přináší teoretickou inovaci revizí existujících klasifikací. Tento přístup umožňuje identifikovat univerzální motivy, které přetrvávají od paleolitu (jeskynní malby v Lascaux) až po středověké evropské legendy.

Globální záběr příkladů — od severoamerických indiánských mýtů po japonská dramata typu *Nó* — podtrhuje transkulturní relevanci zkoumaného archetypu. Propojení Meluzíny s keltskou Lusinou a japonskou *kitsune* je působivé, ale najít přímé historické vazby může být dalším úkolem badatelky.

Práce překonává eurocentrický rámec a integruje materiál z mimoevropských kultur, což je klíčové pro pochopení univerzálních mytologických vzorců.

Metodologická inovace a teoretický rámec

Danišová vychází z metodologie nitranské sémiotické školy (M. Čechová, L. Plesník), která klade důraz na **arcitextuální tematologii** — hledání stabilních tematických algoritmů přesahujících jednotlivé narativy. Tento přístup doplňuje:

- **strukturální analýza** (identifikace invariantních motivů, jako je tabu či metamorfóza),
- **komparativní metoda** (kontrast verzí z Evropy, Asie a Ameriky),
- **kritická reflexe** (revize ATU 400 podle Millera a problematizace genetických hypotéz d'Huyho).

Teoretický rámec zakotvuje v pracích klíčových autorů (Leroi-Gourhan, Jung, Propp), přičemž aplikace jungiánských archetypů (*Magna Mater*, ambivalence mateřského vzorce) na analýzu středověkých legend představuje originální přínos. Autorka kriticky hodnotí i limity vlastního výzkumu, např. hypotézu o migraci motivů přes Beringovu úžinu, kterou zpochybňuje kvůli nedostatečné statistické opoře.

Silné stránky práce

1. **Originalita syntézy:** Propojení totemických prvků s matrilineární suverenitou (Meluzína jako ochránkyně rodu Lucemburků) poskytuje nový pohled na středověké genealogické legendy. Tento přístup překonává úzké chápání slovanské filologie a otevírá dialog s globální mytologií.

2. **Kritická reflexe:** Práce nejen shrnuje existující teorie, ale aktivně reviduje klasifikace a upozorňuje na kulturní specifika (např. rozdíl mezi irskými a skandinávskými verzemi).
3. **Interdisciplinární záběr:** Integrace sémiotiky, archeologie a religionistiky umožňuje komplexní pohled na vývoj motivu od paleolitu po středověk.

Slabší místa práce

1. **Nadbytečná deskriptivnost:** Některé pasáže (např. detailní popisy konkrétních mýtů) rozostřují hlavní linii argumentace. Autorka měla popisnou část zkrátit.

Přínosy pro slavistickou vědu

1. **Rozšíření interdisciplinárních metod ve slavistice:** Aplikace metodologie nitranské sémiotické školy (arcitextuální tematologie, strukturální analýza) kombinovaná s globální komparatistikou poskytuje nový model pro zkoumání slovanských folklórních a literárních textů, což překonává tradiční filologické přístupy.
2. **Revize klasifikací relevantních pro slovanský materiál:** Kritická revize katalogů (ATU 400) a problematizace genetických hypotéz umožňují přesnější zařazení slovanských variant legendy o Meluzíně do mezikulturního kontextu.
3. **Integrace slovanských tradic do globálního diskurzu:** Propojení Meluzíny s keltskou Lusinou a japonskou *kitsune* demonstruje univerzálnost archetypů ve slovanském prostředí a posiluje mezinárodní relevanci slavistiky.
4. **Obohacení studia matriarchálních prvků ve slovanské kultuře:** Analýza Meluzíny jako ochránkyně rodu Lucemburků a její propojení s archetypem *Magna Mater* doplňuje mezery v interpretaci ženských mytologických postav ve slovanském kontextu.
5. **Navázání na středoevropskou folkloristickou tradici:** Rozvoj děl středoevropských slavistů (Jiří Polívka, Filová-Gašparíková) ve spojení s moderními teoriemi (jungiónská psychologie, sémiotika) revitalizuje slavistický výzkum.

Závěr a akademický přínos

Monografie Nikoly Danišové-Bartoškové představuje mimořádný příspěvek do interdisciplinárního výzkumu mytologických a literárních motivů. Její síla spočívá v syntéze rozmanitých přístupů, kritické reflexi a globálním záběru. Práce nejen navazuje na díla středoevropských folkloristů, ale otevírá i nové perspektivy pro budoucí výzkum — od analýzy moderních adaptací (film *Irská sága*, manga *Ceres*) po propojení s psychologií kolektivního nevědomí.

Celkové hodnocení: Práce splňuje všechny nároky na habilitační dílo. Navrhuji udělit vědecko-pedagogický titul docent v oboru habilitačního a inauguračního řízení slovanské jazyky a literatury Mgr. Nikole Danišové-Bartoškové, Ph.D. Práce může být vynikajícím zdrojem pro odbornou i širší veřejnost. Její interdisciplinární rozsah a metodologická inovace předurčují autorku k vedoucímu postavení v mezinárodním akademickém diskurzu.

Doc. Dott. Giuseppe Maiello, Ph.D. et Ph.D.
Head of the Department
Department of Social Sciences
Estonská 500, 101 00 Prague 10, Czech Republic
mob: +420 603 578 587

